

LIGEMALE SADA AASTAT HILJEM

Marko Kass

Eesti Maaülikool, veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituut, söötmisteaduse õppetool

Fr. R. Kreutzwaldi 46, 51006 Tartu

E-mail: marko.kass@emu.ee

Tuleb vaid hää meelt tunda, et toonastel õppejõududel oli igapäevaste kohustuste kõrval mahti ja visadust kirja panna ülikoolis toimuvat. Kindlasti on nüüd põnev heita pilk minevikku ja tõdeda, et paljud tollased tegemised ja mured on üsna päevakajalised ka täna. Käesolev kirjatöö on pigem isiklik mõtisklus kõrvutamaks professor Jaan Mägi kirjapanud tänaste arengutega ülikooli sees ning väljas.

Ilmselt hõiskavad nii mõnedki toda teksti uurides, et ei ole midagi uut siin ilma pääl. Vahepealsete kabinetide, kateedrite ja osakondade asemele on taas tulnud õppetoolid. Kas jäädavalt, selles julgeb siinkirjutaja kahelda. Aga nagu koduses majapidamises, nii ka *alma materis*, tuleb aeg-ajalt kuurialune korda teha või elutoas mööblit ümber sättides, et hiljem endale püstitatud eesmärgi täitmisest ülimat rahulolu tunda. Samas kõhklejatele lohutuseks nõnda palju, et õppetool on neist kõigist kõige tabavam kirjeldamiseks ühe akadeemilise üksuse sisu ja sihti. Arutelu sisu ja sihi üle aga jätame vast mõneks teiseks korra.

Professor Mägi kirjapanust tuleb üheselt välja, et õppetöö oli üles ehitatud nõnda, et õppeainet luges valdkonna parim asjatundja ülikooli peal, st mitte alati oma teaduskonna professor. Siinjuures kinnitan oma veendumust, et nimetatud põhimõtet tuleks järgida ka tulevikus. Pealegi olevat sellisel töökorraldusel mitmed tugevused. Eks valdkonna arengutega, mis tänastest oludes on sageli mõõtmatu kiired, saab kõige enam kursis olla too õppejõud, kes igapäevaselt asja sees elab ja hingab. Eelnevale täienduseks annab see üliõpilasele võimaluse teha tutvust õppejõuga, kelle abi tal ülikooliaastate järel kindla pääle vaja võib minna.

Mis aga toonastel aegadel ning üha enam ka täna kallist ülikooli kimbutab, on õppejõudude nappus. Eks õppejõu püua põhjused ole ikka mitmes kohas nagu näiteks ameti madal atraktiivsus noorte silmis ja riigi teaduspoliitika. Siinkirjutaja täiendaks loetelu asjaoluga, et too amet igäühele mitte sobivat, sest teadmiste kõrval peavad inimeses au sees olema ka akadeemiline hoiak ja sisemine sund eriala edendada suure töökoormuse kiuste. Samavõrra oluline on isikliku eeskuju roll ülikooli pääl ja väljas. Sest kui eelnevat ei nõua endalt ega kolleegilt, siis ühel päeval muutuvad kõik õppejõud, teadlased, professorid (riigi seaduste abitag) üheks müütiliseks "akadeemiliseks töötajaks", kel pole selle aja peale ei enam ranget akadeemilisust ega tiivustavat töötahet.

Mõningase heldimusega võib professori kirjeldusest tähele panna, et toona kestnud studium kaheksa semestrit, kus kevadiste ja sügiseste semestrite vahele olla mahtunud suvepraktikad. Nõnda oli see veel ka viieteist aasta eest. Enamik tänaseid õppejõudusid on säärase korra järgi ülikooliharidust nõutanud. Pärast päälesurutud Bologna süsteemi rakendamist, kuuleme ikka ja jälle, et pakutav kõrgharidus ei ole enam nii hää kui põllumees või majandi juht oleks soovinud. Võib ju Ülesoo talu peremeest Joosep Tootsi parafraseerida, tõdedes, et ühe korraliku põllumajandushariduse aluseks on "sistem". Kuid kas kaugekandi sakste süsteem ikka meie armsale kodukamarale sobivat, selles ei saa mitte kindel olla. Sellevõrra tuleb aga ülikoolil rohkem usinust üles näidata, et tulevased kraadiomanikud oleks tööandjate tahtmist järgi ettevalmistatud. Aga siingi kehtib vana tõde, et kui tahad asju muuta, siis tuleb omal käised üles käärida ja käed mustaks teha. Sest ega ülikool üksi saa enda õlgadele võtta ränka koormat tulevaste põlluharijate koolitamise osas. Siinkirjutaja võib üheselt kinnitada, et õppetoolide ukсед on juba pikemat aega avali olnud, mis pääle koos tegemine praktikute ja erialaühisustega üha tihedamaks on läinud.

Ühes, mille puhul professor Mägiga taas ühel meelele olla saame, et meil liialt vähe soovijaid stipendiumite peale. Kuigi viimaseid on suurel hulgal välja käinud nii akadeemia ise kui selle vilistlased, ettevõtjad, Tartu raad ja mitmed muud häätegijad. Ka siinkirjutaja on mitmel korral üliõpilasi tülitanud neid tagant sundides stipendiumiavalduksi sisse andma, jagades igati oma-poolseid näpunäiteid. Seda suurem hää meel nii õppejõul kui üliõpilasel, kui ühel kaunil päeval rõõmusõnum stipendiumi saamisest teada antud.

Siia lõppu jääb vaid igati soovida, et ka edaspidi võiksime uhkustundega teada anda tulevastele põlvedele sarnaselt professor Mägile, et aastal 2020 olla vastu võetud rohkem üliõpilase kandidaate kui mullu. Kolleegidele aga soovin indu ja tahet anda noortele tarkust, sest põlvest põlve põlluharimise au sees hoidmine on ühe väikese rahva ülim kohus. Liiatigi põlluharimisega kaasnevad väärtused ja tõekspidamised on ülikoolis täpiplealt samavõrra tähtsad kui mistahes taluõuel üle kogu armsa kodumaa.

Palju õnne Sulle, emakeelne ülikool!

21. september 2019.

